

інших формах інформаційного забезпечення. При проведенні підсумкового контролю знань оцінюється кожен етап навчальної практики на підставі записів у робочому зошиті та під час усної співбесіди, що дозволяє викладачу (керівнику практики) дати об'єктивну оцінку практичної підготовленості майбутнього фахівця.

РЕАЛІЗАЦІЯ ЗАСАД НАЛЕЖНОЇ ФАРМАЦЕВТИЧНОЇ ОПІКИ ПРИ ВИКЛАДАННІ ДИСЦИПЛІНИ «ФАРМАЦЕВТИЧНА ТА КОСМЕТИЧНА ОПІКА»

І. А. Зупанець, К. М. Ткаченко, О. О. Андрєєва, О. Ю. Побережник

Кафедра клінічної фармакології та клінічної фармації

Національний фармацевтичний університет,

м. Харків, Україна

clinpharm@nuph.edu.ua

Відповідно до навчального плану підготовки здобувачів вищої освіти спеціальності «226 – Фармація, промислова фармація» освітньої програми «Технологія парфумерно-косметичних засобів» на II освітньому рівні підготовки (магістр) передбачено викладання вибіркової дисципліни «Фармацевтична та косметична опіка». Метою викладання навчальної дисципліни «Фармацевтична та косметична опіка» є засвоєння провізором (кваліфікації провізор-косметолог магістерського рівня вищої освіти) теоретичних знань та практичних навичок для проведення самостійно (або разом з лікарем) роботи із забезпечення максимально раціональної лікарської терапії у конкретного пацієнта дерматологічного профілю та/чи при застосуванні засобів лікарської косметики у межах здійснення фармацевтичної опіки в аптеці, косметологічному салоні, поліклініці чи у відділеннях багатoproфільного стаціонару. Основні завдання навчальної дисципліни полягають в засвоєнні загальної синдромології та симптомології найбільш поширених захворювань, які зустрічаються у практичній діяльності провізора-косметолога; засвоєнні загальної методології та принципів вибору лікарських препаратів для ефективної лікарської терапії на підґрунті Клінічних настанов та Протоколів провізора (фармацевта) при відпуску безрецептурних лікарських засобів конкретному хворому на дерматокосметологічні захворювання; вивченні факторів ризику розвитку та клінічних проявів побічної дії лікарських засобів та їх комбінацій; засвоєння основних підходів до зниження побічної дії лікарських засобів з урахуванням рекомендацій Державного формуляру лікарських засобів; засвоєнні принципів оцінки ефективності та безпеки застосування конкретних фармакологічних груп та лікарських препаратів при

лікуванні хворих дерматокосметологічного профілю; засвоєнні основних принципів симптоматичної лікарської терапії захворювань і патологічних станів в дерматології, при яких можливе відповідальне самолікування; засвоєнні принципів та придбання навичок здійснення фармацевтичної опіки пацієнтів при лікуванні безрецептурними та рецептурними лікарськими засобами; засвоєнні принципів медичної деонтології, етичних норм поведінки провізора-косметолога в аптеці, взаємовідносин косметолога та лікаря, косметолога та пацієнта, провізора-косметолога та відвідувача аптеки. Дисципліна «Фармацевтична та косметична опіка» ґрунтується та пов'язана із широким колом дисциплін медико-біологічного профілю, які здобувачі вищої освіти вивчали на попередньому рівні навчання. Завдяки фундаментальним теоретичним знанням стосовно анатомічної будови шкіри, її фізіологічних функцій, типових патологічних процесів, які лежать в основі більшості дерматологічних захворювань та косметичних дефектів, фармакології відповідних груп лікарських препаратів, клінічних аспектів розвитку та лікування захворювань, які виявляються дерматологічною симптоматикою, студенти мають змогу засвоїти та оволодіти практичними навичками здійснення фармацевтичної та косметичної опіки. Відповідно до поставлених завдань провізор-косметолог повинен вміти визначати ступінь тяжкості ураження шкірних покривів у пацієнтів, які звертаються до аптеки і надавати, у разі необхідності, долікарську допомогу; визначати контингент осіб з ушкодженнями шкіри, при яких обов'язкова консультація лікаря. Не менш важливим є і той факт, що на сьогодні все більше споживачів звертаються до аптечних закладів не лише за ліками, але й за косметичною продукцією для підтримки гарного стану шкіри та профілактики захворювань. Шкіра з особливими потребами (чутлива, дитяча, підліткова, старіюча та ін.) або з наявністю дерматологічних захворювань (атопічний дерматит, псоріаз тощо) чи косметичних проблем (зморшки, пігментні плями та ін.) потребує особливого косметичного догляду. Для здійснення такого догляду використовують засоби, які містять інноваційні речовини, що мають різнобічний вплив на шкіру, або відомі речовини, не заборонені для використання у косметичній продукції (органічні кислоти, ретиноїди та ін.). За результатами досліджень останніх років косметичні засоби здатні покращити результати медикаментозного лікування дерматологічних захворювань або ослабити їх симптоми, прискорити одужання. Фармацевтичною промисловістю запропонована значна кількість нових лікарських та косметичних препаратів синтетичного (неорганічного та органічного), рослинного і тваринного походження в різних лікарських формах: розчини, емульсії, мазі, полімерні плівки, аерозолі з антисептиками, поверхнево-активними речовинами та ін. Більшість таких препаратів належать

до категорії безрецептурного відпуску, як і засоби лікувальної і профілактичної косметики. Тому вибір і консультування з раціонального застосування широкого асортименту ліків, особливо у топічних лікарських формах або косметичної продукції, покладаються на фармацевта, який, завдяки своїм професійним знанням, володіє повною інформацією щодо фізико-хімічних, технологічних, клініко-фармакологічних характеристик лікарських препаратів та ознайомлений з принципами фармацевтичної і косметичної опіки пацієнтів, які мають важливе значення для реалізації засад індивідуалізованої раціональної фармакотерапії.

ДИНАМІКА ВИЛУЧЕННЯ ЕКСТРАКТИВНИХ РЕЧОВИН З ЛИСТЯ КАБАЧКІВ

О. О. Іосипенко, В. С. Кисличенко, З. І. Омельченко

Кафедра хімії природних сполук

Національний фармацевтичний університет,

м. Харків, Україна

josya2005@gmail.com

Використання харчових рослин, особливо овочевих, з метою розробки лікарських засобів є актуальним завданням сучасної фармації. До таких рослин відноситься і кабачок (*Cucurbita pepo* ssp. *pepo* L.) родини гарбузові (*Cucurbitaceae*), який походить з Північної та Центральної Америки. Археологічні розкопки доводять, що там їх вирощували ще в 3000 році до н.е. Плоди кабачків входили в трійку найпопулярніших овочів (поряд з кукурудзою і квасолею), які вирощували корінні мешканці Америки - індіанці. Нині їх культивують по всьому світу, на Україні - на території майже 30,8 тис. га та збирають щорічно 543,4 тис. т.

Плоди кабачків здавна використовуються у лікувально-профілактичному, дієтичному та дитячому харчуванні. Завдяки значному вмісту вуглеводів (полісахаридів – до 5,7%, пектинових речовин – 0,28%), вітамінів (аскорбінової кислоти – до 22,7 мг/100г, каротиноїдів - β -каротину, лютеїну, неоксантину, віолаксантину, лактукаксантину, α -криптоксантину, β -криптоксантину, β -каротин-5,6-епоксиду, α -каротину, 9Z- β -каротину і 15Z- β -каротину), хлорофілів (хлорофілів a, a', b, b', феофітинів a, a'), мінеральних речовин (особливо кальцію, калію, феруму, натрію, купруму, цинку) та низькій калорійності (18-20 ккал/100 г) вони знижують ризик серцево-судинних, онкологічних та шлунково-кишкових захворювань, їх рекомендують застосовувати при ожирінні, подагрі, недокрив'ї, хворобах серця і судин, нирок і печінки. Плоди кабачків є чудовою сировиною